

בס"ד. שיחת ש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. יום הילולא ("יאָרצייט") נכלל בסוג הימים שעליהם נאמרו "והימים האלה נזכרים ונעשים", והיינו, שבכל שנה חוזר ונשנה ענין זה כמו בפעם הראשונה.

ומזה מובן — וגם מפורש בכ"מ² — שכשם שבפעם הראשונה היתה עליית הנשמה, כמו"כ נעשית עליית הנשמה ביום ה"יאָרצייט" בכל שנה ושנה.

ואף שעליית הנשמה היא בתמידות, בכל יום ויום, כדאיתא בגמרא³ "צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, שנאמר ילכו מחיל אל חיל" — הרי העלי' התמידית אינה מגעת לעלי' שנעשית ביום ה"יאָרצייט", שזוהי עלי' שבאין ערוך לגבי העלי' שיש בכל יום לגבי היום שלפניו.

וזהו הטעם שדוקא ביום ה"יאָרצייט" ישנם כמה דינים והלכות ומנהגים הקשורים עם עליית הנשמה (אף שענין העלי' ישנו גם בכל יום) — כיון שביום ה"יאָרצייט נעשית עלי' שבאין ערוך לגבי העליות שעליהם נאמר "ילכו מחיל אל חיל".

ב. וכיון שביום ה"יאָרצייט" נעשית עלי' גדולה כזו, הרי מובן שביום זה צ"ל גם ענין של דין וחשבון:

ובהקדים — שיש ענינים שאף שלגבי דרגא פחותה יותר אינם תופסים מקום להחשב לענין של חטא, הרי לגבי דרגא נעלית יותר, הרי זה נחשב לענין של חטא.

וכפי שמצינו בפע"ח⁴ אודות "צדיק" . . שהיו דנין אותו כשהיו רוצין להעלותו למדרגה העליונה גדולה, והיו מענישין אותו על שפעם א' הי' מכוון בקדושת ובה לציון . . ואז ע"י אותו כוונה שכח והסיח דעתו מן התפילין כו".

ואילך). וש"נ.

(3) ברכות ומו"ק בסופן.

(4) תהלים פד, ח.

(5) שער התפילין פ"י. וראה גם תו"מ

חמ"א ע' 337 ואילך. וש"נ.

(1) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(2) ראה גם שיחת מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט תשכ"ד סכ"ח (תו"מ חל"ט ס"ע 58

וזהו גם הביאור בטעם אמירת תחנון לאחרי שמו"ע:

לכאורה הי' צ"ל בסדר הפכי — שתחילה יש לבקש סליחה ומחילה, ואח"כ אפשר לבקש צרכיו, וכנהוג אצל מלך בשר ודם. וע"פ הידוע גודל מעלת תפלת שמו"ע, שזהו בדוגמת הכניסה לפלטרין של מלך, שלכן צריך לעמוד "כעבדא קמי' מרי'", ד"תמן אתי מלכא" — הי' ראוי שלפנ"ז יהי' הענין דאמירת תחנון?!

וידוע הביאור בזה⁶ — שבודאי צ"ל ענין של בקשת סליחה ומחילה לפני שמו"ע, אבל לא זהו הענין דאמירת תחנון לאחרי שמו"ע; אמירת תחנון לאחרי שמו"ע היא מצד העלי' לדרגא נעלית יותר שנעשית בתפלת שמו"ע, שלגבי דרגא נעלית זו, הנה גם הענינים שעד עתה לא נחשבו לחטא, נחשבים עתה לחטא, שדורש אמירת תחנון.

וכמבואר בארוכה בתניא⁹ שכאשר מתעלים לדרגא נעלית יותר, אזי יש צורך בכפרה גם על ענינים כאלו שעד עתה לא הי' צורך בכפרה עליהם, או שלא נחשבו לחטא כלל.

וענין זה מתבטא גם בהלכה (כמדובר כמ"פ¹⁰ שכל דבר צריך להתבטא להלכה במעשה בפועל, ש"המעשה הוא העיקר"¹¹):

בנוגע לחילול השם — שזהו ההיפך דקידוש השם, שהוא תכלית קיום התומ"צ, כך, שהפכו הוא היפך כל התורה כולה — מצינו שיש חילוקי דרגות, היינו, שיש ענינים שלגבי מי שאינו בדרגא נעלית אינם נחשבים לחילול השם, ורק לגבי מי שהוא בדרגא נעלית הרי זה נחשב לחילול השם, כדברי הגמרא¹²: "היכי דמי חילול השם, אמר רב, כגון אנא, אי שקילנא בישראל מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר" (וכשאני מאחר לפרוע הוא אומר שאני גזלן, ולמד ממני להיות מזלזל בגזל), אע"פ שאצל מישהו אחר שאינו בדרגתו של רב, הרי זה הנהגה רגילה.

ומזה מובן גם בנוגע ל"יאָרצייט" — שמצד עליית הנשמה לדרגא נעלית ביותר, צריך להיות ענין של דין וחשבון, שהרי יתכן שלגבי דרגא נעלית כזו יש ענינים שנחשבים עתה לחטא כו'.

(9) פכ"ט.

(10) ראה גם תו"מ חמ"ח ע' 277. ריש ע' 287. וש"נ.

(11) אבות פ"א מי"ז.

(12) יומא פו, א (ובפרש"י).

(6) שבת יו"ד, רע"א.

(7) זח"ג רכג, ב. רכז, ב. תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

(8) ראה תו"א וראא נה, ד. מג"א צה,

סע"ג. בהוספות תשא קיא, סע"ג ואילך. וראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 15 ואילך.

ג. ובכל זה ניתוסף עילוי מיוחד כאשר ה"יאָרצייט" הוא ביום הש"ק:

כאשר ה"יאָרצייט" הוא ביום הש"ק (כמו ההסתלקות בפעם הראשונה שהיתה ביום הש"ק, ומזה מובן, שכאשר ה"נזכרים ונעשים" הוא ביום הש"ק, הרי זה באופן נעלה יותר), אזי העלי' היא ביתר שאת וביתר עוז לגבי העלי' ב"יאָרצייט" שבימי החול, כי כללות ענינו של יום השבת הו"ע העלי', שמעלה את כל ימות החול שלפניו¹³, ולכן, כאשר ענין ה"יאָרצייט" בא בבת־אחת עם יום הש"ק, אזי העלי' היא באין ערוך לגמרי.

ובפרט כאשר עומדים (ביום הש"ק עצמו) בזמן של רעוא דרעוין, שזהו תכלית העילוי של יום השבת [וכמבואר בדרושי חסידות דפרשת השבוע¹⁴ בנוגע למ"ש ביום השבת "היום" ג"פ, ובפעם הג' כתיב¹⁵ "היום לא תמצאוהו בשדה", דקאי על הזמן של רעוא דרעוין], הרי בודאי שהעלי' היא נעלית ביותר.

ועלי' זו היא באופן שאין מקום לענין של דין וחשבון, כי, ענין הדין כו' שייך רק בימות החול, ולא ביום הש"ק, וכפי שמבאר הצ"צ¹⁶ על הפסוק¹⁷ "לא תבערו אש בכל מושבותיכם", שביום הש"ק אין ענין של דינים ועונשים כו'.

ד. אמנם, לכאורה נשאלת השאלה: כל האמור לעיל נוגע לבעל ההילולא; אבל מהי השייכות אלינו, נשמות בגופים בעלמא דין, לאורך ימים ושנים טובות?!

אך הענין הוא — כמדובר כמ"פ שזהו בדוגמת משפחה אחת וקומה אחת, שכאשר נעשה חיזוק באבר אחד, הרי זה פועל על כל האברים, וכן הוא גם בנדו"ד. ובפרט כאשר מדובר אודות ראש וגוף, אשר, "כתר רישא גופא אזיל"¹⁸, הרי מובן, שכאשר נעשית עלי' בהראש, הרי זה פועל בדרך ממילא על כל הגוף.

וגם בענין זה ניתוסף מצד הקביעות ביום הש"ק, שהרי ענין העלי' שביום הש"ק הוא אצל כאו"א מישראל, וכדאיתא בירושלמי¹⁹ שאפילו

13) ראה לקו"ת בהר מא, א. ובכ"מ. אש (דרמ"צ פח, א ואילך).

14) ראה אוה"ת פרשתנו ע' תרכא. ע' 17 ויקהל לה, ג.

תולא. וראה גם לקו"ש חכ"א ע' 84. וש"נ. 18) עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

15) פרשתנו טז, כה. 19) דמאי רפ"ד. וראה תו"מ חל"ז ע'

16) בסהמ"צ שלו מצות איסור לא תבערו 195. וש"נ.

עם הארץ אינו משקר בשבת, והיינו, שאע"פ שנקרא בתורה בשם "עם הארץ", ובימות החול הוא חשוד על אמירת דבר שקר, מ"מ, ביום הש"ק מתעלה גם הוא, אע"פ שמעלת השבת אינה אצלו באופן של הבנה והשגה; ועאכ"כ שנעשית עלי' אצל אלו שיודעים את מעלת השבת.

ועלי' זו של בעל ההילולא שפועלת על כאו"א, כיון ש"ב"ת רישא גופא אזיל" — נעשית ע"י שמירת ה"אָרְצִיִּיט", ובפרט ע"י לימוד תורתו, ובאופן שהתלמוד מביא לידי מעשה (שזוהי הגדלות של התלמוד — "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"²⁰), ש"הוא העיקר"¹¹, ע"י ההליכה "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו"²¹; ועי"ז נעשית עלי' גם אצל כל בני, נשמות בגופים.

וכיון שיום הש"ק פועל על כל ימי השבוע, ד"מיני' מתברכין כולהו וימין"²² — נמשכת עלי' זו על כל הימים שלאח"ז, ומתוך שמחה וטוב לבב.

* * *

ה. על הפסוק²³ "ויקח משה את עצמות יוסף עמו", אמרו רז"ל²⁴ שבשעה שכל בני' עסקו בביזה, התעסק משה עם עצמות יוסף, ולכן, במדה שמדד לקבור את יוסף ע"י גדול שאין בישראל גדול ממנו, מדדו לו, שנתעסק בו מי שאין גדול ממנו — הקב"ה.

והחידוש בזה — לפי שגם ההתעסקות בביזת מצרים היתה עבודה רוחנית:

לכאורה אינו מובין²⁵: זה עתה ביציאתם ממצרים ראו בני' גילוי אלקות, ואיך יתכן שהיו עסוקים ומונחים בביזת מצרים?

אך הענין הוא²⁶ — שבביזת מצרים הי' גם ענין רוחני, ועד לענין הקשור עם קידוש השם (שזהו התכלית של התומ"צ, כנ"ל ס"ב), שהרי "אמר לי' הקב"ה למשה בבקשה ממך (כמ"ש²⁷ "דבר נא באזני העם וגו'", "אין נא אלא לשון בקשה") לך ואמור להם לישראל, בבקשה ממך, שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב, שלא יאמר אותו צדיק (אברהם)

20 קידושין מ, ב. וש"נ.
 21 לשון אדה"ז — בתניא אגה"ק סכ"ז רמז תתקסה.
 22 ראה גם תו"מ חכ"ב ע' 288. וש"נ.
 23 זח"ב סג, ב. פח, א.
 24 ראה שיחת יו"ד שבט תשי"ט סמ"ג.
 25 תו"מ חכ"ה ע' 52. וש"נ.
 26 (27) בא יא, ב ובפרש"י.
 27 א. מכילתא עה"פ. ב. יג, א.

ועבדום וענו אותם²⁸ קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול²⁹ לא קיים בהם³⁰, כך, שההתעסקות עם ביזת מצרים — שמהוה הוכחה שהקב"ה קיים גם את ההבטחה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" — שוללת ענין של חילול השם.

וזהו החידוש — שאעפ"כ לא התעסק משה בביזת מצרים, אלא בענין נעלה יותר — "עצמות יוסף".

ו. ענין זה קשור גם עם המסופר³¹ אודות כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבשעת פטירת זקנתו הרבנית רבקה נ"ע, אם אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, לא הי' אדנ"ע בביתו, וכ"ק מו"ח אדמו"ר טיפל בכל הענינים, ולקח את האחריות על עצמו, וכפי המסופר, ראו עליו טרדה ("צוטראָגענקייט") יתירה, שלא בערך לגמרי לגבי האחריות שהיתה דרושה על ענין זה.

וחסידים מסבירים, שטרדה יתירה זו היתה קשורה עם העובדה שביום זה שבו נסתלקה הרבנית — יו"ד שבט — היתה גם ההסתלקות שלו (בשנים שלאח"ז)!

וגם כאן הי' הענין ד"מדה כנגד מדה" — שכיון שהוא בעצמו התעסק בזה ("ויקח גו"), הי' גם אצלו הענין של גדול שאין גדול הימנו, זה הקב"ה.

וכיון שגם לפני הצמצום ישנם כו"כ מדריגות, כמבואר גם במאמר ההילולא בסעיף השייך לשנה זו³², הרי מובן, שלאחרי כל העליות שבכל שנה ושנה (כנ"ל ש"צדיקים אין להם מנוחה כו"), הנה הענין דגדול שאין גדול למעלה הימנו הוא — בחי' העצמות.

וגם ענין זה קשור עם יום השבת — שהרי תכלית ענין השבת הו"ע המנוחה, מעין "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"³³, שזהו למעלה מכל ענין העליות³⁴, כי, כל העליות הם באופן של הליכה, "ילכו מחיל אל חיל", ואילו ענין המנוחה הוא למעלה מענין ההליכה.

דברים (לר"י חיטריק) ע' 345 ואילך.
 (32) ד"ה באתי לגני הישי"ת סי"ז (סה"מ תש"י ע' 152 ואילך). וראה גם ד"ה זה דמוצש"ק פ"ג ואילך (לקמן ע' 15 ואילך).
 (33) תמיד בסופה.
 (34) ראה המשך תרס"ו ע' יב. ועוד.

(28) לך לך טו, יג.
 (29) שם, יד.
 (30) ברכות ט, סע"א ואילך.
 (31) ראה גם ליובאוויטש וחיילי' (לר"ג כהן) ס"ע 67 ואילך. לקוטי סיפורים (לרח"מ פרלוב) ע' שכב ואילך. זכרון לבני ישראל (לר"י דזשייקאָבסאָהן) ע' מג ואילך. רשימות

ז. ועלי' זו שנעשית אצל בעל ההילולא, פועלת גם אצלנו, שהרי "בטר רישא גופא אזיל" (כנ"ל ס"ד).

ועי"ז נעשית עלי' ביתר שאת וביתר עוז אצל כל ההולכים בדרכיו ואורחותיו, ועוסקים בהפצת רצונו, שאם ישנו יהודי שעדיין אינו מניח תפילין, יפעלו עליו להניח תפילין, וכו' וכו'.

וכללות העבודה וקיום השליחות נעשה באופן של מנוחה — בהתאם לענינו של יום השבת, שממנו נמשך גם על כל ימות החול, ע"ד שהי' בימי שלמה, ש"קיימא סיהרא באשלמותא"³⁵, שכל ניצוצות הקדושה נתקבצו אלי'³⁶, ועבודתו היתה מתוך מנוחה.

ועד שבאים לעיקר ושלימות ענין המנוחה — "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", כפי שיהי' לאחרי הגאולה השלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

ח. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה באתי לגני אחותי כלה.

* * *

ט. נזכר לעיל (ס"ו) שיו"ד שבט הוא גם יום ההילולא של הרבנית רבקה נ"ע, זוגתו של אדמו"ר מהר"ש, שהשנה היא שנת המאה לשנה הראשונה של נשיאותו.

ומזה מובן, שיום זה קשור במיוחד עם חינוך הבנות, כידוע³⁷ גודל ההדגשה על ענין זה אצל חסידים בכלל, ובפרט אצל גזע נשיאי חב"ד. ובהתאם לכך, יתבאר עתה פירוש רש"י ששייך לבנות ישראל (ומה גם שזהו פירוש רש"י קצר, ובמילא לא יהי' צורך לעכב את הקהל למשך זמן ארוך...).

י. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק³⁸ "ותקח מרים הנביאה", "היכן נתנבאה, כשהיתה אחות אהרן, קודם שנולד משה, אמרה, עתידה אמי שתלד בן וכו', כדאיתא בסוטה. ד"א אחות אהרן, לפי שמסר נפשו עלי' כשנצטרעה, נקראת על שמו",

— דלכאורה אינו מובן: איך יתכן ש"ותקח מרים" מדעת עצמה

(37) ראה גם שיחת יו"ד שבט תשכ"ה סי"ט (תו"מ חמ"ב ס"ע 171 ואילך). שם חמ"ח ע' 68. וש"נ.
(38) פרשתנו טו, כ.

(35) זח"א קג, רע"א. רג, א"ב. רכה, סע"ב. ועוד. וראה גם שמו"ר פט"ו, כו.
(36) ראה תו"א בראשית ו, א. לקו"ת במדבר ד, א. ובכ"מ.
(37) ראה גם שמו"ר פט"ו, כו.
(38) פרשתנו טו, כ.

(ללא נטילת רשות ממשה³⁹)? ולכן מוסיף הכתוב "הנביאה אחות אהרן", שנתנבאה "קודם שנולד משה"⁴⁰, אודות לידתו — ענין שאינו שייך אלי' ביחוד, אלא לעמרם ויוכבד⁴¹, ואעפ"כ באה הנבואה על ידה דוקא, שבוה מודגשת מעלת נבואתה (ומציינן לסוטה דוקא (ולא למגילה⁴²), ששם מובא לפניו "שהלכה בזריות כעלמה", שמזה מובן, שאף שהיתה קטנה בשנים, ראוי⁴³ היתה שתחול עלי' נבואה⁴⁴). ולכן "ותקח מרים גו' ותען וגו'".

אך⁴⁵ עפ"ז הול"ל ענין נעלה יותר — "אחות משה" (בנבואה⁴⁶)? ולכן מביא רש"י פירוש נוסף, שנקראת "אחות אהרן, לפי שמסר נפשו עלי'". אלא שפירוש זה רחוק יותר מפש"מ, כיון שמדובר אודות מאורע שאירע כמה זמן לאח"ז.

ומ"ינה של תורה": ב' הפירושים מורים על ב' ענינים בספירת המלכות (מרים): מצד שרשה — למעלה מכל הספירות (כפי' הא' שמדגיש מעלת נבואתה), ובגילוי למטה — מקבלת מכל הספירות (כפי' הב' שנקראת ע"ש אהרן)⁴⁷.

(44) משא"כ בנוגע לקריאתה בשם "פועה", "זו מרים על שם שפועה ומדברת והוגה לולד כו" (פרש"י שמות א, טו) — שענין זה שייך שפיר גם לקטנה בשנים.

(45) נוסף לכן שבשביל זה אין צורך להדגיש את גודל מעלת נבואתה, כי, גם אם היתה קטנה בנבואה, היתה חייבת לקיים את הנבואה כפי שצוה אותה הקב"ה.

(46) וגם "אחות משה" בענין השירה — דכשם שמשה אמר שירה לאנשים, כמ"ש (פרשתנו טו, א) "אז ישיר משה (ואח"כ) ובני ישראל" (כולל גם אהרן), כך אמרה מרים שירה לנשים.

(47) וסדר הדברים: כיון שהתורה היא "מן השמים", מלמעלה למטה, מקדימים תחילה כפי שהענין הוא מצד שרשו ומקורו, ששרש המלכות הוא למעלה מכל הספירות, ועד לפני הצמצום, בבחי' רל"א, ואח"כ כפי שנמשך בגילוי למטה (ולכן פירוש זה הוא "דבר אחר" — כפי שנעשה לאחר הצמצום, בסדר השתלשלות, עד לעוה"ז הגשמי).

(39) ולהעיר, שיש איסור לתלמיד להורות הלכה בפני רבו (ברכות לא, ב. וש"נ), אפילו אם אינו רבו היחידי, כיון שקיבל גם מאחרים, ועאכ"כ כשמדובר אודות משה רבינו.

(40) שזהו חידוש גדול — כיון שהי' עדיין מעמד ומצב של חושך, קודם ש"נתמלא הבית כולו אורה" ע"י לידת משה (פרש"י שמות ב, ב), מושיעין של ישראל (תחלת ה"הזוה" בנוגע לגאולתם של ישראל), כולל גם בנוגע לענין הנבואה, שאצל משה הי' ענין הנבואה בהתפשטות גדולה ובדרגה הכי עליונה — דרגה העשירית בנבואה, כמבואר בדברי הרמב"ם (הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו. מו"נ ח"ב פל"ה"פמ"ה).

(41) וגם לאהרן, כמ"ש (וארא ז, א) "ואהרן אחיך יהי' נביאך".

(42) ואף שענין זה הובא גם במכילתא — הרי סדר הלימוד הוא שלימוד הגמרא קודם ללימוד המכילתא.

(43) וכמארז"ל (שבת צב, א. וש"נ. רמב"ם שם רפ"ז) "אין הנבואה שורה אלא על כו"י".

וההוראה בנוגע לנשי ישראל, שלמרות גודל מעלתן על האנשים⁴⁸ מצד שרשן, הרי גילוי מעלתן היא עי"ז שמקבלות מהאנשים (גם בנוגע למעלות שיש להן מצד עצמן, כמו טבע הקירוב, כמרומו בכך שנקראת ע"ש אהרן דוקא⁴⁹, שהי' אוהב שלום כו'⁵⁰, וכן מרים היתה "פועה ומדברת והוגה לולד כדרך נשים המפייסות תינוק הבוכה"⁵¹) —
הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁵² בלקו"ש חיי"א ע' 55 ואילך.

המנורה — "בהעלותך את הנרות", "עד שתהא שלהבת עולה מאלי" (ר"פ בהעלותך ובפרש"י) — כפי שמבאר רבינו הזקן בארוכה בדרושי פ' בהעלותך (לקו"ת ר"פ בהעלותך) בענין נרות המנורה, שעבודתו של אהרן היתה להדליק ולהאיר את נש"י באופן שכל אחד יהי' נר דולק ("נר הוי' נשמת אדם" (משלי כ, כז)) מעצמו ומאליו, ללא צורך לקבל עזר מזולתו, שכן, לאחרי שכבר הי' הענין ד"הוכח תוכיח" (קדושים יט, יז) — בדרכי נועם ובדרכי שלום — ע"י הזולת, הרי זה נעשה אצלו באופן ש"שלהבת עולה מאלי".

(51) והיא זו שנחיינה אותו למעמד ומצב שכאשר מתחיל לזכור — אזי אביו מלמדו תורה, שזהו תפקידו של הרב, משה רבינו — "תורה צוה לנו משה" (ברכה לג, ד. וראה סוכה מב, א).

(52) בשילוב שיחת מוצאי ש"ק פ' בשלח.

(48) וכדאיא בגמרא במסכת נדה (מה, ב) "כתיב ויבן ה' [אלקים] את הצלע, מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש".

(49) ובהקדמה — שבתורה אין ענינים שהם במקרה, ולכן, אף שכאשר נצטרעה מרים הי' אהרן זה שמסר נפשו עלי' להשתדל אצל משה כו', הרי בודאי היו יכולים להיות הזדמנויות נוספות שגם משה יוכל לפעול לטובת מרים. אך הענין הוא — שמרים היתה "אחות אהרן", שהנהגתה כמו הנהגת אהרן, שהי' מקרב את כולם (בניגוד למשה, שהנהגתו היתה ע"פ מדת האמת, כמ"ש (מלאכי ב, ו. וראה סנהדרין ו, ב) "תורת אמת היתה בפיהו", מלמעלה למטה, להיותו שושבינא דמלאכא), שלכן, הי' האבל על פטירת אהרן ע"י "כל בית ישראל" (חוקת כ, כט ובפרש"י. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 253 ואילך. וש"נ).

(50) וזהו גם ענינו של אהרן בהדלקת